

Stanovisko Jihlavského memoranda k novele archeologické části zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

Iniciátoři Jihlavského memoranda se dne 1. 3. 2012 sešli, aby se s odstupem jednoho roku od jeho formulace vyjádřili k situaci oboru archeologie v České republice. Konstatovali, že situace je řešitelná pouze novou právní úpravou, kterou je nyní projednáváná novela archeologické části památkového zákona. Navrhované znění novely signatáři zhodnotili z hlediska návrhů, formulovaných v memorandu, a došli k názoru, že novela v převážné většině bodů přináší naději na zlepšení současného neuspokojivého stavu.

Z hlediska návrhů Jihlavského memoranda lze podstatné body nové právní úpravy hodnotit následovně:

- 1) Zachování principu neziskového charakteru provádění archeologických výzkumů (dále jen „AV“) novela neposiluje, ani zásadním způsobem nesnižuje, tato otázka je řešena povahou subjektů oprávněných k provádění AV,
- 2) oborová pravidla se do novely zapracovat podařilo, nutná je jejich specifikace v rámci prováděcích předpisů a důsledná kontrola,
- 3) metodika výpočtu nákladů na AV není v novele přímo řešena, data shromažďovaná v navrhovaném registru zásahů však mohou postupně umožnit tvorbu „cenových map“, jako nástroje k stanovení nákladů na AV v místě výzkumu obvyklých,
- 4) otázka výběrových řízení nemohla být novelou přímo řešena (jedná se o součást jiného právního předpisu), pozitivní posun představují novelou definované projekty AV a oborová pravidla, které posilují kritérium odbornosti v řízeních dle příslušné právní normy,
- 5) oborový kontrolní orgán je novelou zaveden v podobě archeologické rady, jejíž složení, agendu a pravomoci je nezbytné řešit prováděcím předpisem, stejně jako problematiku regionálních archeologických komisí. V obou případech musí být kladen důraz na odbornou kompetenci všech členů rady i regionálních komisí,
- 6) kvalifikační kritéria pro získání licence pro provádění AV novela zásadním způsobem upravuje, což dle našeho názoru přispívá k odbornosti a kvalitě při realizaci záchranných archeologických výzkumů,
- 7) kontrola činnosti oprávněných organizací je novelou rámcově formulována, nikoliv však proces jejich pravidelné evaluace, který by měl být jako součást agendy archeologické rady řešen přinejmenším prováděcím předpisem,
- 8) podmínky pro používání detektorů kovů jsou v novele řešeny pouze obecně, novelou zaváděná definice archeologického výzkumu ale vztahuje na tuto činnost stejná pravidla jako v případě dalších forem AV. Nadbytečná je ale dle našeho soudu aplikace těchto pravidel na nedestruktivní formy průzkumů, nedochází-li při nich k zásahům do archeologických terénů a manipulaci s archeologickými nálezy.

Iniciátoři Jihlavského memoranda zastávají názor, že novela se snaží obecně reagovat na současné problémy v oboru archeologie, výše zmíněné připomínky k jednotlivým bodům by měly být nadále řešeny v rámci pokračování legislativního procesu.

V Jihlavě 1. 3. 2012 Mgr. Petr Hrubý PhD., Mgr. Vojtěch Kašpar, Mgr. Václav Kolařík, David Merta, Mgr. Zdeněk Neustupný, Mgr. Marek Peška, PhDr. Jaroslav Podliska PhD., Mgr. Pavel Šlězár PhD., Mgr. Richard Zatloukal, Mgr. Michal Zezula